

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE COMMISSIE BESTUUR,
GEHOUDEN OP 14 JUNI 2012 IN HET STADHUIS TE HAARLEM**

Vastgesteld: 12 juli 2012

Aanwezig de leden:

De heer G.B. van Driel (CDA), de heer J. Fritz (PvdA), de heer R.H.C. Hiltemann (SP), mevrouw T.E.M. Hoffmans (GroenLinks), de heer R.G.J. de Jong (VVD), mevrouw J. Langenacker (PvdA), mevrouw D. Leitner (D66), de heer L.J. Mulder (GroenLinks), de heer F.H. Reeskamp (fractie Reeskamp), de heer P. Schouten (SP), de heer C.J. Schrama (Haarlem Plus), mevrouw C.Y. Sikkema (GroenLinks), de heer M. Snoek (CDA) en mevrouw L.C. van Zetten (D66)

Afwezig:

De heer J. Vrugt (Actiepartij)

Mede aanwezig:

Mevrouw P.J. Bosma-Piek (voorzitter), burgemeester B.B. Schneiders, de heer E. Cassee (wethouder), de heer P.J. Heiliegiers (wethouder), mevrouw I. van Tienhoven (secretaris), de heer E. van der Putten (Onderzoeker RKC)

Verslag: De heer G-J. Timmermans (Notuleerservice Nederland)

1. Opening en mededelingen voorzitter

De **voorzitter** opent de vergadering om 17.00 uur en heet iedereen welkom. Zij meldt dat de heer Vrugt (Actiepartij) is verhinderd. Zij kondigt aan dat de heer Visser en zij een raadsmarkt in september voorbereiden over de samenstelling van de commissie Beroep- en Bezwaarschriften (BBS), waarbij op verzoek van mevrouw Langenacker (PvdA) het bij de vergaderstukken gevoegde jaarverslag van deze commissie zal worden betrokken.

2. Spreektijd voor belangstellenden

Er hebben zich geen belangstellenden gemeld.

3. Vaststellen agenda

Agendapunt 7 over de jaarstukken van het Noord-Hollands Archief wordt van de agenda afgevoerd, omdat iedereen in beginsel akkoord is. Als de preadviezen van het college, die op 19 juni verwacht worden, aanleiding geven tot verandering van mening, kan men dat in de commissie van 21 juni kort aangeven. Er is geen ruimte voor volledige bespreking in de komende vergaderingen.

De overige punten worden wel besproken.

4. Conceptverslagen commissie Bestuur van 12 en 26 april, 10 en 24 mei 2012

Verslag 12 april 2012

Op pagina 2 dient in de bijdrage van de heer Snoek na het woord 'inmiddels' toegevoegd te worden: 'nog maar'; dit om duidelijk te maken dat hij verheugd is over de dalende tendens.

Op pagina 3 dient in de bijdrage van de heer Fritz het woord 'leveranciers' vervangen te worden door 'achterdeurproblematiek'.

Conceptverslag van de openbare vergadering
commissie Bestuur van 14 juni 2012

Op pagina 3 dient de naam van de inspreker te zijn: De Jong, dus zonder e.

Met deze wijzigingen wordt het verslag vastgesteld.

Verslag 26 april 2012

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

Verslag 10 mei 2012

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

Verslag 24 mei 2012

Op pagina 4 dient in de bijdrage van de heer Schrama het woord 'weggestemd' vervangen te worden door 'niet overgenomen'.

Op pagina 4 dient in de bijdrage van de heer Schouten 'het winkelcentrum' vervangen te worden door 'de Professor Dondersstraat'.

Het verslag wordt met deze wijzigingen vastgesteld.

Naar aanleiding van pagina 2 vraagt mevrouw **Langenacker (PvdA)** naar het verloop van het gesprek met de vakbonden.

Wethouder **Heiligers** zegt dat het gesprek positief is verlopen. De bonden willen nog enkele kwesties ophelderen en nemen dan naar verwachting op korte termijn een positief besluit. De afspraak is dat de gemeente tot die tijd geen stappen onderneemt.

5. Inventarisatie rondvraag en mededelingen voor leden en collegeleden

Mevrouw **Van Zetten (D66)** en de heer **Snoek (CDA)** hebben vragen voor de burgemeester.

De **voorzitter** besluit de rondvraag terstond te behandelen.

Mevrouw **Van Zetten (D66)** vraagt mede namens de VVD en de PvdA of het mogelijk is de gedeerde parkeergelden te laten compenseren als een filmploeg toestemming krijgt om een straat in de binnenstad af te sluiten voor alle verkeer om ongehinderd filmopnames te kunnen maken. Gezien de populariteit van Haarlem als filmdecor moet het gaan om een aanzienlijk verlies aan parkeerinkomsten.

Burgemeester **Schneiders** zegt dat op dit moment in de APV filmopnames vrij van gemeentelijke kosten gemaakt kunnen worden. Dat heeft naar hij meent ook te maken met de vrijheid van meningsuiting. Er worden wel eens overdreven hoge precariokosten voorgesteld, weet hij uit ervaring. Hij zal terugkomen op de kwestie van mogelijkheden voor compensatie van gedeerde parkeerinkomsten.

De heer **Snoek (CDA)** stelt dat de rectificatie die namens het college is uitgegeven over de jaarstukken niet tegemoetkomt aan de bezwaren die in de raad zijn geuit tegen de folder en de communicatie over de jaarstukken naar de bevolking. Het heet nu dat de financiële

beheersbaarheid beduidend is verbeterd. Daar kan men van mening over verschillen. De accountant heeft het alleen over een verbetering, het woord beduidend heeft iemand van de gemeente eraan toegevoegd. Maar nergens wordt gewag gemaakt van het tekort van 7 miljoen euro en de gevolgen daarvan. Hij vindt dat de bevolking een helder beeld gegeven moet worden over de werkelijke situatie.

Mevrouw **Van Zetten (D66)** en mevrouw **Langenacker (PvdA)** ondersteunen de wens voor helderheid en vermelding van het tekort.

Burgemeester **Schneiders** zegt dat het college alleen de woorden financiële situatie heeft gerectificeerd in financiële beheersbaarheid. Hij ging ervan uit dat elders in de brochure wel gewag gemaakt is van het tekort. Als dat niet zo is en de raad is in meerderheid van oordeel dat het tekort expliciet gemeld moet worden, dan zal hij dat alsnog laten doen. Uit de signalen die hij nu van diverse zijden in deze commissie opvangt, maakt hij op dat dit het geval is. Er zal dus nog een rectificatie over het tekort volgen.

Ter advisering aan de raad

6. Het RKC-rapport Tegen (w)elke prijs inzake Zijlpoort en de reactie van het college op dat rapport

De **voorzitter** zegt desgevraagd dat de invulling van een bestuursopdracht aan de raad is.

Mevrouw **Sikkema, voorzitter van de RKC**, zegt dat het nu aan de politiek is over dit rapport te debatteren. Bij de presentatie van het rapport heeft zij duidelijk gemaakt dat de RKC niet in die politieke discussie treedt. Daarom betreurt zij het dat het college in zijn reactie ook in gaat op ontwikkelingen rond de extra kredietaanvragen en overschrijdingen, zaken die aan het licht gekomen zijn na de periode die de RKC heeft onderzocht. Die zaken had het college naar de mening van de RKC in een apart document aan de orde moeten stellen. In de reactie op het rapport zijn volgens haar alle punten aangestipt.

Zij meldt dat zij de onderzoeker Van der Putten van de RKC heeft uitgenodigd aanwezig te zijn om eventuele vragen over het onderzoek te beantwoorden.

De heer **Snoek (CDA)** complimenteert de RKC met dit rapport dat als een bom is ingeslagen. Hij concludeert uit het rapport dat het college de raad heeft misleid en gechanteerd en nalatig is geweest inzake de klokkenluider.

Bij de eerste kredietaanvraag van 72 miljoen is het bestaan van de demarcatielijst met allerlei p.m.-posten verzwegen. Bij de campagne van 2006 beweerden de VVD en de SP voortdurend dat het stadskantoor tientallen miljoenen goedkoper kon. Toen men eenmaal in het college zat was er dan ook alles aan gelegen die verkiezingsbelofte na te komen. De kredietaanvraag viel dus 10 miljoen goedkoper uit, maar die was als spreker wethouder Cassee goed begrepen heeft, in diens woorden nergens op gebaseerd. In die toen verzwegen demarcatielijst stonden posten die later bij extra kredietaanvragen op de proppen gekomen zijn. De VAT-/VTU-kosten zijn waarschijnlijk aan andere projecten toegeschreven. Hij komt op dit punt tot de conclusie dat de raad destijds misleid is vanwege politieke campagnebeloften. Tegenwerpingen van D66 en de VVD dat het algemeen bekend was dat het toen niet ging om een absoluut kredietplafond en dat overschrijdingen op gemeentelijke projecten eerder regel dan uitzondering zijn, pareert hij met zijn stelling dat hier zaken bewust buiten het zicht gehouden zijn, terwijl men er wel van op de hoogte was. Hij brengt in herinnering dat ook zijn eigen partij toen is meegegaan met dat krediet. Ook toen dit college kwam met overschrijdingen en een nieuwe kredietaanvraag is zijn fractie met frisse tegenzin akkoord gegaan vanwege de verzekering dat het daarmee afgelopen was. Maar op een gegeven moment werd het te gortig toen er weer een kredietaanvraag kwam

vanwege posten die al in die demarcatielijst vermeld stonden.

Hij vindt het RKC-rapport uitstekend, maar velst op dit punt een harder politiek oordeel. Het gaat hem niet om de hoogte van de bedragen die met de demarcatielijst gemoeid zijn. Het gaat erom dat dit aanhangsel van de ontwikkelovereenkomst bewust buiten beeld gehouden is en dat er met een politieke rekenmachine een te laag krediet is geraamd. De RKC constateert zelf ook dat de risico's in jaarstukken meermalen te laag geraamd zijn. Die onjuiste informatievoorziening is in zijn ogen misleiding van de raad.

Van chantage was volgens hem sprake toen de wethouder de koopovereenkomst van 17 miljoen in beslotenheid met de raad besprak door te dreigen dat de gevolgen voor de gemeente niet te overzien waren als men niet zou instemmen met die overeenkomst en de ontwikkelaar zou omvallen. Hij dreigde het stuk terug te nemen als de raad zou aandringen op behandeling in het openbaar. Van die bespreking zijn helaas geen notulen beschikbaar, maar fractiegenoten die er indertijd bij waren hebben hem verzekerd dat de wethouder de raad toen onder druk gezet heeft.

De heer **Mulder (GroenLinks)** zegt zich deze bespreking niet in die zin te herinneren.

De heer **Reeskamp (D66)** bevestigt de lezing van de heer Snoek. Hij distantieert zich wel van het woord chantage, omdat het de raad zelf is die dit heeft laten gebeuren.

De heer **Snoek (CDA)** merkt op dat een raadsenquête hier wellicht uitsluitel zou kunnen geven. Hij sluit niet uit dat zijn fractie alsnog om inzet van dat zware instrument zal vragen. Hij beweert niet dat de wethouder zich toen bediend heeft van onwettige middelen, maar hij constateert slechts met verwondering dat de raad zich zo heeft laten manipuleren. Hij complimenteert wethouder Cassee met diens open manier van communiceren over dit dossier, maar neemt afstand van diens recente tirade in de commissie naar aanleiding van de berichtgeving in het HD. De CDA-fractie was daar niet van onder de indruk en is niet van zins zich nog een keer de mond te laten snoeren.

Toen wethouder Heiliegers vorig jaar met een extra kredietaanvraag kwam, heeft spreker hem gevraagd waarom hij de raad niet op eigen initiatief volledig informeerde over de risico's. Op 3 maart 2011 antwoordde die wethouder op vragen van het CDA nog dat er geen nieuwe extra kostenposten meer zouden komen. Het verbaast hem dat het college keer op keer beweert dat met het laatste krediet alle kosten bestreken kunnen worden, terwijl dat evident niet het geval is. Wethouder Cassee stelde later dat het destijds niet aan de orde was risico's te beprizen. Maar men wist dat er kosten zaten aan te komen. Dat noemt hij nalatigheid. De zaak kwam eigenlijk pas echt aan het rollen na het optreden van de klokkenluider. Hij vraagt zich af hoe het dit dossier vergaan was als die niet aan de bel getrokken had. De vraag waarom wethouder Heiliegers de raad op 3 maart 2011 niet geïnformeerd heeft over de risico's, blijft vooralsnog onbeantwoord en stelt hij dus weer.

Hij vindt de reactie van het college een technocratische geschiedschrijving zonder zelfreflectie. Hij vraagt op welke kennis van nu het college doelt die geleid zou hebben tot een meer proactieve informatievoorziening naar de raad en aan welke kennis het destijds dan ontbrak.

De heer **Fritz (PvdA)** merkt op dat de drie beladen conclusies van het CDA grotendeels gebaseerd zijn op andere informatie dan de conclusies van het RKC-rapport. De PvdA acht dit rapport en de reactie van het college afdoende om nu verder te kunnen gaan met dit dossier. Hij vindt dat de raad terecht gekozen heeft voor het middel van een onderzoek door de RKC en niet voor een raadsenquête. Hij heeft niet het idee dat een enquête meer informatie had kunnen toevoegen, temeer daar de belangrijkste te horen partner in dit drama niet meer in leven is. Daarmee wil hij niet zeggen dat nu werkelijk alle informatie boven tafel gekomen is. Het beeld dat de PvdA aan dit rapport heeft overgehouden is dat een wethouder koste wat kost wilde bewijzen dat het stadskantoor conform de verkiezingsbelofte goedkoper kon. De

betreffende wethouder kon in sprekers ogen te solistisch opereren en tegengeluiden uit de raad of uit het ambtelijk apparaat naast zich neerleggen. De raad stelde zich onvoldoende kritisch op. Een belangrijk stuk werd niet eens geagendeerd. Dat had niet mogen gebeuren, al wil hij daar niet het zware woord chantage voor gebruiken zoals het CDA doet. Vanaf 2009 gaat het beter met het project, omdat het projectmanagement in het gemeentelijk apparaat op orde gebracht wordt. Met de communicatie naar de raad gaat het echter pas beter als wethouder Cassee het dossier overneemt. Het project blijft vol risico's – er is net weer asbest gevonden – en men kan dus niet beweren dat nu alles bekend is, maar hij heeft nu wel het gevoel dat er open gecommuniceerd wordt met de raad.

De PvdA trekt drie lessen uit dit rapport. Ten eerste dat een open bestuursstijl nodig is die realistisch is over risico's van projecten en die niet probeert te verdoezelen of te laag in te schatten. Ten tweede dat een sterk ambtelijk apparaat en een goede controle door de raad onontbeerlijk zijn. Ten derde dat te veel geheim en niet of summier genotuleerd vergaderen niet goed is voor de controle door de raad.

Hij vraagt hoe de opmerking op pagina 28 dat de communicatie is verbeterd sinds 2010, zich laat rijmen met de constatering op pagina 40 dat de communicatie pas sinds de overname door wethouder Cassee verbeterd is.

Tot slot vraagt hij hoe de raad nu kan bewerkstelligen dat er werkelijk grip komt op de uitvoering van de aanbevelingen om te voorkomen dat er zich over twee jaar niet weer een ontsprekend project aandient. Hij is benieuwd of de RKC of het college daar al suggesties voor hebben. De PvdA zal bij de raadsbehandeling komen met een politiek oordeel.

De heer **Van der Putten** zegt dat de opmerking op pagina 28 verband houdt met het aantreden van een nieuw projectmanagement eind 2009. Sinds de collegewisseling in 2010 is de communicatie al aanmerkelijk verbeterd, wat valt af te lezen aan het aantal raadsdocumenten in dit dossier.

De heer **Mulder (GroenLinks)** kondigt aan dat hij pas in de raad met een politiek oordeel zal komen. Hij wil daarvoor eerst ook de reactie van de wethouder gehoord hebben. Hij vindt dat ieder raadslid het volste recht heeft andere informatiebronnen te benutten voor de beoordeling van dit stuk. Hij kan zich in grote lijnen vinden in de conclusies van dit gedegen en kritische rapport. Als raadslid speelt bij de lezing de wetenschap mee dat er sinds de onderzochte periode nog veel meer ontwikkelingen in dit dossier hebben plaatsgevonden. Als het gaat om een bestuursopdracht wil hij nu al melden dat de raadsbehandeling niet beperkt kan blijven tot dit rapport. Ook het verloop van het dossier sinds vorig jaar zal er aan de orde komen om tot een afgewogen oordeel te komen. Hij zal het college vragen de aanbevelingen in een concretere, toetsbare vorm te gieten.

Voor hem is de centrale vraag in het onderzoek of de raad voldoende geïnformeerd is. Hij stelt vast dat de raad achteraf en niet-tijdig is geïnformeerd over de koopovereenkomst. Het college nam dat besluit in november 2008, maar dat besluit werd pas openbaar met de publicatie van de besluitenlijst in december. Uit een brief bleek later dat het geld al in november was betaald aan Fortress. Hij wil hierop graag een reactie van de wethouder.

Hij vindt het bagatelliseren door de wethouder van de hoogte van de overschrijdingen onterecht. Het gaat om miljoenen. De raad heeft niet voor niets al jaren gehamerd op risicomangement om dit soort tegenvallers te voorkomen. Dit acht hij een ernstige zaak. De gemeente moet niet de indruk wekken als zou men maar hebben te leren leven met overschrijdingen. Hij verwijst naar de gemeente Amersfoort waar een wethouder is afgetreden omdat ze bepaalde overschrijdingen niet had zien aankomen. Hij vraagt of Haarlem een bestuurscultuur heeft van blijven zitten, meegeven met kritiek maar daarna zeggen dat iedereen toch zijn best gedaan heeft en excuses aanbieden.

Ook op die vraag wil hij graag een reactie van het college horen.

Hij wil daarmee niet zeggen dat Haarlem nu maar dat voorbeeld van Amersfoort moet volgen. Hij

wil weten of en hoe wethouders in Haarlem hun verantwoordelijkheid erkennen en nemen als er grote overschrijdingen op projecten plaatsvinden. Verantwoordelijkheid nemen betekent niet per definitie aftreden. Maar hij wil nou wel eens weten waarom wethouder Cassee dit dossier vorig jaar heeft overgenomen van wethouder Heiliegiers. De vraag is al meermalen gesteld maar nooit beantwoord. Hij is het niet eens met de zware termen die de heer Snoek hanteert. Maar hij is het wel met hem eens dat de raad in het verleden onvoldoende is geïnformeerd. En hij herhaalt dat hij de overschrijdingen en het optreden van niet eerder gemelde meerkosten een ernstige zaak vindt.

De heer **Schouten (SP)** complimenteert de RKC. Hij erkent dat het vorige college fouten heeft gemaakt die destijds niet zijn onderkend door de raad, ook niet door de SP-fractie. Bij de overdracht van het dossier hadden alle alarmbellen moeten afgaan. Hij noemt het kwalijk dat dit niet is gebeurd. Het nieuwe college is voortgegaan op de weg van het minimaal informeren van de raad en vroeg alleen maar extra kredieten. Hij zegt dat het vertrouwen van de SP in dit college onder de maat is en dat de rekening zal worden opgemaakt na de oplevering van het stadskantoor.

Mevrouw **Van Zetten (D66)** zegt te willen aansluiten bij het ritueel der complimenten. D66 is altijd positief geweest over de wendingen in dit project en nooit erg onder de indruk geweest van de overschrijdingen, hoe groot de bedragen ook zijn. Overschrijdingen doen zich nu eenmaal voor bij overheidsprojecten, niet alleen in Haarlem maar in heel Europa. Zij mist in het onderzoek vraaggesprekken met de gemeentesecretaris en politici. Er is alleen gesproken met ambtenaren. De uitkomsten noemt zij niet schokkend. Bij elk onderzoek van een rekenkamer komen vergelijkbare zaken aan het licht: administratie en projectdossiers niet op orde, ambtenaren die politiek bedrijven, enzovoorts. Haar basisbeeld is dat er een moeizame relatie was tussen het college en de ambtenarij die verschilden van opvatting over een verhuizing naar 023 of binnenstad. Er zijn inmiddels genoeg werkconferenties over de bedrijfscultuur geweest die dat beeld bevestigen. De PvdA zegt dat na de betere projectorganisatie er meer effectief tegenwicht kwam vanuit de ambtenarij naar een eigengereid college. Dat kan zo zijn, maar ook de politiek, de raad, heeft zitten slapen. Het besluit om die 17 miljoen te betalen kan men moeilijk een openbaar besluit noemen als het zo lang na dato pas is gepubliceerd. Zij vraagt naar de onderbouwing van de opmerking dat een ander voorstel door Fortress niet geaccepteerd zou zijn.

De heer **Snoek (CDA)** vraagt of D66 met zijn anti-regenteske opvattingen zich niet aangesproken voelt door de woorden van de heer Mulder over bestuursstijlen. Hij wijst erop dat ook dit college niets gemeld heeft over risico's. Dat veranderde pas toen duidelijk werd dat de geluiden van de klokkenluider niet genegeerd konden worden. De raad heeft naar zijn ervaring niet zitten slapen en zeker wel vragen gesteld, maar niet krachtig genoeg tegenspel geleverd.

Mevrouw **Van Zetten (D66)** vindt dat de zaken met het nieuwe college zienderogen verbeterd zijn. De risico's en bedragen zijn gaandeweg in overeenstemming gebracht met de realiteit, ook al in 2008 en 2009. Bij de klokkenluider ging het om de moeizame relatie tussen de raad en het college en die relatie was moeizaam omdat het erg veel tijd kostte alle gegevens bij elkaar te sprokkelen vanwege de gebrekkige administratie.

De heer **De Jong (VVD)** betreurt het dat niet alle hoofdrolspelers zijn of konden worden gehoord door de RKC. Daarom is de reactie van het college met zijn nuancerings van het beeld van belang vanwege de continuïteit van bestuur. Het is duidelijk dat in het verleden de grenzen van het mandaat zijn gezocht in dit proces dat geen schoonheidsprijs verdient. De VVD erkent de conclusies van het rapport. Een actievere informatievoorziening was op zijn plaats geweest, zeker in een project van deze omvang waarin vertrouwen essentieel is. Iedereen heeft steken laten vallen, ook de VVD fractie. Het waren moeilijke economische omstandigheden die om acute risicobeheersing vragen en een persoon die dat aandurft. Zo iemand was wethouder Van Velzen.

Maar er is ook een dosis geluk bij komen kijken, want het had ook goed fout kunnen aflopen. De Zijlpoort is nog steeds van de gemeente en in ontwikkeling, zij het tegen hogere kosten dan aanvankelijk was gedacht. Er waren ook intern moeilijke omstandigheden, de organisatie functioneerde verre van optimaal. De samenwerking van de wethouder met zijn ambtenaren verliep stroef en de administratie was niet op orde. Dat zijn verwijtbare zaken. Er is sinds enige tijd een stevige inzet op het verbeteren van de interne organisatie en de problemen die de RKC signaleert. Er wordt vooruitgang geboekt, maar het proces is nog lang niet voltooid. Het proces is nog niet af, de ambtelijke reorganisatie is nog niet af en de bestuurscultuur is nog niet af. In de ogen van de VVD is het vorige college verantwoordelijk voor het gevoerde beleid en de raad voor de controle daarop. Het huidige college zal de VVD afrekenen op de geleerde lessen, de aanpak van de verbeteringen en de beheersing van de risico's. De VVD zal in de raad met een politiek oordeel komen, maar voelt niets voor de suggestie van GroenLinks om daar ook een debat te voeren over zaken die niet in het rapport of de reactie van het college staan. Desgevraagd door GroenLinks geeft hij aan dat hij de economische crisis niet als hoofdoorzaak heeft genoemd, maar als één van de factoren. De onbetrouwbaarheid van de partner en alle andere elementen die de RKC noemt, speelden ook een rol. Bij het noemen van de term verwijtbaar heeft hij niet aan hetzelfde woordgebruik van wethouder Cassee in het HD gedacht, zoals de heer Mulder bij interruptie suggereert.

De heer **Schrama (Haarlem Plus)** hekelt de opvatting dat overschrijdingen normaal zouden zijn bij gemeentelijke projecten. Hij zat zelf nog niet in de raad toen deze zaak speelde, maar dankt de klokkenluider dat er nu een helder verhaal is. Hij signaleert een merkwaardige spagaat bij het huidige college. Enerzijds neemt het de verantwoordelijkheid over van het vorige college en laakt het achterhouden van informatie. Anderzijds is het zelf lang doorgestaan op die lijn van niet volledig informeren. Daardoor kon de raad zijn kaderstellende en controlerende taken niet goed uitoefenen. Het college moet in zijn ogen ruitelijk erkennen dat er fouten zijn gemaakt en zich niet verschuilen achter één conclusie in het rapport dat niet is vast te stellen of het verwijtbaar ontbroken heeft aan informatievoorziening naar de raad. Die opmerking van het college doet het rapport geen recht. Naar zijn mening heeft wethouder Cassee sinds een jaar een goede trend ingezet. Hij betreurt het dat dit niet eerder gebeurd is.

Eén paar merkwaardige zaken zijn hem in het bijzonder opgevallen in het rapport. Het projectmanagement was niet goed ingevuld. Wie was daarvoor verantwoordelijk? Adviezen van vakdisciplines werden niet ingewonnen. Het initiatief werd aan Fortress gelaten, zelfs na het debacle met het stadion. Het is hem een raadsel hoe men dat heeft kunnen laten gebeuren. De opmerkingen van een adviesbureau over de gebreken in de overeenkomst zijn genegeerd. Men wist dat het bedrag van 17 miljoen te hoog was en toch is het betaald. Alles wijst op de bittere noodzaak van risicomanagement, zeker bij zulke grote projecten met een partner die al het stadionproject heeft laten mislukken. Voor hem moet de begroting maatgevend zijn en moet men niet pas achteraf naar de actuele kosten gaan zoeken. Dat is gedrag dat hij niet zal tolereren.

De heer **Reeskamp (fractie Reeskamp)** kan de conclusie in het rapport billijken dat het college adequaat heeft gehandeld rond de aankoop van het pand. De aankoopssom lag misschien zelfs 4 miljoen boven het betaalde bedrag, maar hij kan zich voorstellen dat anders vervolgschade van dezelfde orde zou zijn ontstaan. Lange leegstand zo dicht bij de Brinkmanpassage zou de binnenstad geen goed doen. Hij durft geen uitspraak te doen of de prijs te hoog was. Maar volgens hem is het college tussen het eerste kredietbesluit in februari 2007 en het aankoopbesluit in november 2008 wel degelijk buiten zijn mandaat gegaan en heeft het de raad onvolledig en verkeerd geïnformeerd. Een essentieel onderdeel van het eerste besluit was dat kostenbesparing zou worden gerealiseerd door confectie in plaats van maatwerk te laten bouwen. Daarom stond er die referentie naar Oostpoort. Een half jaar later blijkt uit de bijlage, de zogenaamde demarcatielijst, dat het college in strijd met die afspraak niet langer vasthoudt aan

standaardkantoorbouw. Met de parafen van de wethouders wordt toestemming verleend voor aanzienlijk veel meerwerk. Het kosteneffect wordt niet opgelost omdat het toen niet opportuun geacht werd dit aan de orde te stellen. Het college had wel andere zorgen aan zijn hoofd omdat Fortress, aldus het rapport, zijn contractuele verplichtingen rond Zijlpoort niet kon nakomen. De wethouder deelt deze zorgen echter niet met de gemeenteraad. Integendeel, in een brief van augustus 2008 schrijft het college nog dat de bouw binnen het afgesproken budget kan worden gerealiseerd. Zijn inschatting is dat het college deze mededeling niet zonder onderbouwing had mogen doen. Daar is de raad volgens hem bewust op het verkeerde been gezet, ondanks waarschuwingen uit het ambtelijk apparaat, ondanks de ingetreden crisis. Wethouder Van Velzen heeft altijd ontkend dat er een verband zou zijn met de onderhandse verkoop van het pand Zijlsingel.

Mevrouw **Van Zetten (D66)** noemt het wel opmerkelijk dat juist in die periode veel stukken een groeiende interesse van Fortress voor dat pand laten doorschemeren.

De heer **Reeskamp (fractie Reeskamp)** zegt dat de wethouder enig verband altijd heeft weerlegd. Dat lijkt hem ook correct. Dat dossier is in alle openbaarheid besproken en daar wordt nergens gewag gemaakt van een koppeling. In januari 2009 heeft de wethouder de raad per geheime brief geïnformeerd over de aankoop van Zijlpoort. Ook in die brief wordt niet gerept van overschrijdingen. Ook informeel werden geen alarmbellen geluid. Hij zegt niet te kunnen overzien hoe de wethouder het college heeft geïnformeerd, maar hij weet wel dat er in die periode geen enkel mandaat was voor overschrijdingen, met uitzondering van kosten op het gebied van duurzaamheid. Hij sluit zich aan bij de conclusies van de PvdA over het eigen gebrek aan een kritische blik. Hij verwijt zichzelf dat hij de begroting niet beter heeft nagepluisd omdat hij een groot vertrouwen had in de wethouder. Hij oppert een motie om namens de raad excuses aan te bieden aan de Haarlemse bevolking.

De **voorzitter** schorst de vergadering om 18.50 uur tot 19.15 uur.
De **voorzitter** heropent de vergadering om 19.15 uur.

Wethouder **Cassee** geeft de voorzitter van de RKC gelijk dat de mededelingen over ontwikkelingen sinds de onderzoeksperiode in een apart document thuishoren. Hij zegt het eens te zijn met de vaststelling van de heer Snoek dat de reactie van het college technocratisch is. Het college heeft er in dit gevoelige dossier voor gekozen voornamelijk feitelijk te reageren. Dat neemt niet weg dat hij bij zijn reactie op de berichtgeving in het HD oprecht emotioneel was. Bestudering van het RKC-rapport heeft hem geleerd dat er in dit dossier op cruciale momenten niet goed is gecommuniceerd, maar dat er geen ontoelaatbare zaken zijn gepasseerd. Voor zover hij het kan overzien is alles binnen de gegeven mandaten gebleven. Op pagina 28 wordt geconstateerd dat er niet bewust onjuist is gecommuniceerd. Het debat gaat volgens hem over de vraag of het vorige college de raad naar behoren heeft geïnformeerd. Het huidige college draagt daar in staatrechtelijke zin op dit moment de verantwoordelijkheid voor. Daarom is dat de belangrijkste conclusie, want de vraag is aan de orde of het college verkeerde informatie verstrekt heeft om een besluit te forceren. Dat heeft te maken met stijl, mandaat, gezag, samenspel van actoren. Het huidige college deelt de mening dat de informatievoorziening moet verbeteren. Sinds het projectmanagement eind 2009 verbeterd is, werden daar al goede stappen in gezet. Sinds het aantreden van het nieuwe college is die trend doorgezet. Het tussentijds aantreden van de klokkenluider heeft de zaak echter geen goed gedaan als het gaat om communicatie. Dat leidde in zijn woorden tot een dodelijke omhelzing van twee tegen elkaar in werkende reglementen: aan de ene kant een eis van openheid naar de raad, aan de andere kant een door dezelfde raad opgelegde eis tot terughoudendheid met informatie ter bescherming van een klokkenluider.

De heer **Fritz (PvdA)** merkt op dat de VNG daar een advies over heeft uitgebracht dat maandenlang door het college is genegeerd, wat uiteindelijk geleid heeft tot een motie van afkeuring.

Wethouder **Cassee** wil daar niet verder over uitweiden. De informatievoorziening is verbeterd. De vraag is hoe te garanderen dat zaken in de toekomst niet ontsporen. In de reactie heeft het college al een aantal elementen genoemd die in uitvoering zijn. Een belangrijk punt is welke afspraken er te maken zijn over wat een totale begroting moet omvatten en welke risico's daar in opgenomen moeten worden. Vooruitlopend op het beleid van strategisch budgetteren, wil hij wijzen op het ervaringsgegeven dat het benoemen van een post onvoorzien het gebruik van die post uitlokt. Dan is de vraag hoe dat te voorkomen. Dat kan door er voortdurend bovenop te zitten of door de post te verlagen en daarmee de druk op de projectleiding op te voeren om binnen het budget te blijven. Of het werkt is vers twee, maar het is een mogelijke benadering. De huidige tendens is om het project- en risicomanagement te versterken. Of dat in alle gevallen echt helpt is ook nog maar de vraag. Het zijn allemaal geen nieuwe recepten en de rekenkamer heeft er ook al eerder iets over gezegd, maar dit was wel een erg groot project dat van start ging met een slecht projectmanagement dat noopte om gaandeweg het risicomanagement op orde te krijgen. Het gevolg is dat vanavond grote woorden gebruikt worden over de risico's en overschrijdingen die hij in de feitelijke gegevens niet kan herkennen zonder te willen badineren. Bij dat veelbesproken 17 miljoen gaat het om een aanbetalings van 50% op een pand dat de eindgebruiker en beoogd eigenaar – de gemeente zelf dus – heeft getaxeerd op 34,5 miljoen. Dat leverde een hypothecaire zekerheid voor het toekomstige eigendom op die er voorheen niet was. Er lag een technisch taxatierapport op dat uitkwam op een prijs van tussen de 11 en 18 miljoen, afhankelijk van het eindgebruik. Maar dat eindegebruik had de gemeente zelf in de hand met een uitgewerkt plan. Het ging niet om een leegstaand pand zonder bestemming. Dat bepaalde de waarde. Ook achteraf acht hij dat een zindelijke en logische redenering, zeker in de toenmalige omstandigheden. Blijft voor hem de vraag wat die vreselijke risico's dan zijn waar raadsleden over reppen. Over een koppeling met de verkoop van Zijlsingel in deze transactie is nergens iets te vinden. De gemeente loopt nu minder risico's en heeft haar positie veilig gesteld door het economisch en juridisch eigendom naar zich toe te halen voor het geval het tot een faillissement komt. De situatie van Fortress is sinds 2008 penibel, maar tot een faillissement is het nooit gekomen. Hij wil deze zaak niet bagatelliseren, maar de risico's waren naar zijn waarneming aanmerkelijk minder dan soms wordt voorgesteld. Het college heeft zijn reactie gegeven, deelt de conclusies van het rapport op het punt van de twee alternatieven na en geeft aan welke maatregelen in gang zijn gezet en welke lering is getrokken. Hij stelt voor de zaak daarmee af te ronden en over te gaan tot de laatste ronde.

De heer **Fritz (PvdA)** zegt dat zijn fractie de zaken op zich moet laten inwerken en in de raad met een standpunt zal komen. Hij vraagt waarom deze presentatie van de stand van zaken niet gegeven is bij het aantreden van dit college en pas na het aantreden van deze wethouder.

Wethouder **Cassee** zegt dat pas na de afronding van de discussie met Fortress over de nieuwe verhoudingen en de oplevering van Raaks capaciteit ingezet kon worden om de risico's in die nieuwe verhoudingen in kaart te brengen. Dat gebeurde in het voorjaar van 2011.

De heer **Mulder (GroenLinks)** zegt geneigd te zijn de lezing van de RKC te ondersteunen over de betaling van 17 miljoen en de risico's die daarmee genomen zijn zonder een goed risicomanagement. Voorheen werd gezegd dat het ging om een achterafbetaling en dat is nu ineens anders. De kwestie rond de btw is ook twijfelachtig. Hij blijft toch iets anders tegen die transactie aankijken dan de wethouder. Hij is benieuwd waarom vorig jaar een portefeuillevisseling heeft plaatsgevonden als de zaken allemaal zo helder en binnen het mandaat

lagen. Was daar wellicht sprake van collegiaal risicomanagement voor wethouders? Wethouder Heiliegers had immers al een motie van afkeuring opgelopen.

Wethouder **Cassee** zegt dat in het college na de oplevering van de Raaks en na de afronding van het klokkenluidersdossier het dossier Zijlpoort is overgedragen van de wethouder gemeentehuisvesting aan de wethouder voor vastgoed en grote projecten, zonder enig wenkend perspectief. Men kan zich afvragen waarom dat niet meteen gebeurd is, maar zo is het gegaan.

De heer **Snoek (CDA)** stelt dat het antwoord van de wethouder geheel in lijn is met de reactie van het college, bagatelliserend en ontwijkend. Eerder heeft deze wethouder gezegd dat het bedrag in de eerste kredietaanvraag nergens op gebaseerd was. In het jaarverslag over 2010 staat een risico genoemd van 8 miljoen. Dat bedrag is er komen te staan dankzij het optreden van de klokkenluider en kan men toch niet wegpoetsen. Hij is nog steeds benieuwd welke kennis van nu er toen dan niet beschikbaar was waardoor er toen niet transparant gecommuniceerd kon worden. De vraag blijft waarom de raad niet actief geïnformeerd is over de risico's en p.m.-posten vóór de klokkenluider alarm sloeg.

Wethouder **Cassee** vindt dat hij die laatste vraag net beantwoord heeft. De kennis van nu is bijvoorbeeld dat zich de grootste crisis sinds WOII voordoet. Dat ontslaat het college niet van de actieve informatieplicht en daarom onderschrijft het college ook de conclusies van de RKC over de communicatie. Verder bestaan er tussen partijen verschillende visies op de definitie van transparant communiceren. De een wijst dan op een maximale inzet van social media en referenda, de ander wil het houden op eens per vier jaar verkiezingen. Dit college en deze wethouder hebben een andere visie dan het vorige college. De kennis van nu slaat niet op de kennis van een partij, maar op de context waarbinnen het project zich voordeed. Die beziet men anders in het licht van de huidige tijd. Grote projecten worden nu anders behandeld dan vijf jaar geleden.

De heer **Schrama (Haarlem Plus)** kondigt aan zijn niet beantwoorde vragen schriftelijk te zullen stellen. Hij blijft bij zijn opmerkingen over de spagaat van het huidige college dat de verantwoordelijkheid moet overnemen voor een project dat met onmogelijke ingrediënten is gestart. Daar wil hij graag een reactie op krijgen.

Wethouder **Cassee** noemt die vraag niet te beantwoorden. Het is gebeurd, omdat het is gebeurd. Er is een optelsom van besluiten die genomen zijn met de kennis en binnen de omstandigheden van toen.

De heer **Mulder (GroenLinks)** constateert dat de raad in 2008 achteraf en summier is geïnformeerd over het collegebesluit rond het 17 miljoen.

Wethouder **Cassee** veronderstelt dat de gedachte was dat het besluit binnen het mandaat viel. Het komt vaker voor dat stukken pas na een tijd worden gepubliceerd omdat er nog iets aan geslepen moet worden of omdat er een reces tussenkomt.

De heer **Mulder (GroenLinks)** zegt dit antwoord onvoldoende te vinden als een dergelijk groot bedrag in het geding is. Hij steunt de conclusies van de RKC.

Wethouder **Cassee** zegt voor alle duidelijkheid die ook te steunen.

De heer **Reeskamp (fractie Reeskamp)** valt de heer Mulder bij. Hij deelt de lezing van de wethouder niet en hoopt dat het debat in de raad zich meer op dit punt zal toespitsen.

De **voorzitter** constateert dat niemand meer het woord wil voeren en sluit de bespreking af. De stukken gaan als bespreekpunt naar de raad.

7. Jaarrekening 2011 en begroting 2013 van het Noord-Hollands Archief

Dit punt is van de agenda gehaald, zie punt 3.

Overige punten ter bespreking

8. Rondvraag

De rondvraag is afgehandeld bij punt 5, zie aldaar.

9. Agenda komende commissievergadering

Er worden geen nieuwe ingekomen stukken geagendeerd. Het jaarverslag BBS wordt meegenomen in de raadsmarkt van september.

10. Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 19.50 uur.